Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül KULA
İstanbul Bilgi Üniversitesi
İdare Hukuku Anabilim Dalı

SANATA ERİŞİM HAKKI KAPSAMINDA İDARENİN SANAT FAALİYETLERİ

onikilevha

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VII

KISALTMALAR CETVELİ XVII

ŞEKİL LİSTESİ XXI

GİRİŞ: KONUNUN TAKDİMİ, SINIRLANDIRILMASI VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
SANATA ERİŞİM

I. Erişilmesi Gereken Bir Değer Olarak Sanat 11
   A. Tanımlanamaz Bir Kavram Olarak Sanat 11
   B. Sanata Erişimin Önemi 21
   C. Türkiye'de Sanata Erişime İlişkin Veriler 32
II. Devlet ve Sanat 35
   A. Tarihsel Bir Olgu Olarak Devlet Eliyle/Desteğiyle Sanat 35
   B. Devlet Eliyle/Desteğiyle Sanata Farklı Bakışlar 50
      1. Genel Olarak 50
      2. Sanatın Devlet Eliyle/Desteğiyle Sunulmasının Karşısında Duran Görüşler 52
      3. Sanatın Devlet Eliyle/Desteğiyle Sunulmasını Savunan Görüşler 59
   C. Devlet Eliyle/Desteğiyle Sanat Modelleri 66
III. Bir Hak Olarak Sanata Erişim 73
   A. Sanata Erişimin Hak Olarak Nitelendirilmesi 73
   B. Genel Olarak Hak ve Özgürlükler 81
      1. Hak ve Özgürlük Kavramları 81
      2. Hak ve Özgürlüklerin Sınıflandırılması 83

C. Sanata Erişim Hakkının Anayasal Olarak Değerlendirilmesi: Devlet Sanata Erişim Sağlamalı Mı? 86
1. Sanata Erişim Hakkının Çok Katmanlı Yapısı ve Kavramsallaştırma Denemesi 86
2. Sosyal Devlet İlkesi Kapsamında Sanata Erişim Hakkı 95
3. Sanat Özgürlüğü Kapsamında Sanata Erişim Hakkı 104
a. Sanat Özgürlüğünün Kapsamı 104
b. Sanat Özgürlüğünün Sanata Erişimi Koruyan Boyutu 109
c. Sanat Özgürlüğünün Mülkiyet Hakkı ile Birlikte Değerlendirilmesi 112
4. Sanatın ve Sanatçının Korunması Ödevi Kapsamında Sanata Erişim Hakkı 115
a. Sanatın ve Sanatçının Korunması Ödevinin Kapsamı 115
b. Sanatın ve Sanatçının Korunması Ödevinin Sosyal Hak Olarak Niteliği 118
5. Kişinin Maddi ve Manevi Varlığını Geliştirme Hakkı Kapsamında Sanata Erişim Hakkı 121
6. Kültürel Kalkınma Ödevi Kapsamında Sanata Erişim Hakkı 126
7. Eğitim Hakkı Kapsamında Sanata Erişim Hakkı 129
8. Sanatı Erişilebilir Kılma Yükümlülüğünün Kapsamı: Temel Hak ve Özgürlüklerin Bütüncül Olarak Değerlendirilmesi 131
9. Devletin Sanatı Erişilebilir Kılmasının Önündeki Anayasal Engeller 135
a. Genel Olarak 135
b. Temel Hak ve Özgürlükler Ekseninde Değerlendirme 136
c. Devletin Sanata Erişim Sağlamasının Sınırı Olarak Anayasa Madde 65 143
D. Sanata Erişim Hakkı Bakımından Uluslararası Yükümlülükler: Kültürel Hak Olarak Sanata Erişim Hakkı 147
1. Kültürel Hakların Normatif Dayanağı Olarak Uluslararası Antlaşmalar 147

2. Kültürel Hakların Referans Belgesi Olarak: Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi 152
3. Farklı Öznelerin Sanata Erişim Haklarının Uluslararası Sözleşmeler Bakımından Değerlendirilmesi 166
a. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi 166
b. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 169
c. Tüm Göçmen İşçilerin ve Ailelerinin Korunmasına Dair Sözleşme 172
d. Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme 174
e. Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme 176
4. Kültürün Ticaretin Liberal Kurallarının Dışında Bırakılması: Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Desteklenmesi Sözleşmesi 179
5. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı 181
6. Uluslararası Sözleşmelerin Bütüncül Olarak Değerlendirilmesi 183

İKİNCİ BÖLÜM
İDARENİN SANAT FAALİYETLERİ

I. Sanat Faaliyeti Yürütmekle Görevli ve Yetkili İdareler 187
A. Genel Olarak 187
B. Merkezi İdare 192
1. Sanattan Sorumlu Merkezi İdare Yapılanması: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı 192
2. Merkezi İdare İçerisinde Yer Alan Diğer İlgili İdareler 199
C. Yerinden Yönetimler 203
1. Sanat Faaliyeti Yürütme Amacıyla Kurulmuş İdareler 203
a. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 203
b. Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 207

c. Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğünün ve Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün "Tüzel Kişilik" Olarak Kurulmasına İlişkin Değerlendirme 209
2. Görevleri İtibarıyla Sanat Faaliyeti Yürütebilecek İdareler 219
a. Mahalli İdareler 219
b. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 229
c. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu 230
d. Diğer Yerinden Yönetim Kuruluşları 233
D. İdari Yapılanmaya İlişkin Özel Sorular 236
1. Bağımsız Bir Sanat Otoritesi Gerekli Midir? 236
2. Meslek Birliklerinin Düşündürdükleri 255
II. Sanat Faaliyetinin Kamu Hizmeti Olarak Sunulması 259
A. Genel Olarak 259
B. Sanat Faaliyetinin Kamu Hizmeti Olarak Nitelendirilmesi 262
1. Kamu Hizmeti Tanımı 262
2. Kamu Hizmeti Tanımına Objektif ve Subjektif Yaklaşımlar .. 269
3. Sanat Faaliyetinin Kamu Hizmeti Olarak Sunulması 274
4. Mevzu Kamu Hizmeti Olarak Sanat Faaliyetleri 285
5. Kültürel Kamu Hizmeti Olarak Sanat Faaliyetleri 293
6. Sanat Faaliyetinin İktisadi Ticari Faaliyet Olarak Nitelendirilebilirliği 296
C. İdarenin Sanat Faaliyetinin Görülüş Usulleri 307
1. İdare Eliyle Sanat Sunulması 309
a. Genel Olarak 309
b. Sanat Üreticisi ve Sunucusu Olarak İdare 311
c. Platform ve Platforma Erişim Sağlayıcı Olarak İdare 315
2. Sanat Kamu Hizmetin Özel Kişiye Gördürülmesi 333
D. Sanat Kamu Hizmetinin Sunulmasında İlkeler 338
1. Süreklilik İlkesi 339
2. Değişkenlik ve Uyarlama İlkesi 348
3. Eşitlik İlkesi 354

4. Erişilebilirlik Kavramı ve İlke Değeri 361
E. Sanat Kamu Hizmetinin Bedellendirilmesi 363
F. Hangi Sanat: İdarenin Takdir Yetkisi 372
G. Kamu Görevlisi Olarak Sanatçılar 384
1. Genel Olarak 384
2. Türk Hukukunda Sanatçılara İlişkin Kamu Görevliliği Kategorileri 386
3. Sanatçıların İdari Hizmet Sözleşmesi Yoluyla İstihdamına İlişkin Değerlendirmeler 391
4. Kamu Görevliliği Statüsünün Yarattığı Sınırlamaların Sanatçılar Bakımından Değerlendirilmesi 399
III. Sanatın Özendirme Destekleme Faaliyeti Kapsamında Desteklenmesi 410
A. Genel Olarak Özendirme ve Desteklenme Faaliyeti 410
B. İdarenin Sanatı Özendirme ve Destekleme Faaliyeti 413
1. Kim: Sanatın Özendirilmesi ve Desteklenmesinde Karar Verici Aktörler 417
a. Karar Verici Aktörlerin Nitelikleri 417
b. Karar Verici Aktörlerin Niteliklerinin Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi 420
2. Hangi Sanat: Özendirilip Desteklenecek Kişilerin ve Sanatın Tespiti 426
3. Nasıl: Özendirme ve Destekleme Sanat Faaliyetinin Yürütülmesi 433
a. Özendirme ve Destekleme Faaliyeti Yöntemleri 433
b. Yararlandırma Usulleri ve Değerlendirme Kriterleri 450
c. İlkeler 469
d. Destek Sonrası Gözetim 474
IV. İdarenin Sanat Faaliyetlerine Yardımcı Bir Faaliyet Olarak Sanat Eğitimi Faaliyetine Kısa Bir Bakış 480
SONUÇ 493
KAYNAKÇA 507